

Een nieuwe groeiplaats van *Scleranthus polycarpus* L.

door

M. T. JANSEN (Veenendaal) en J. A. E. DE KLEUVER (Kesteren)

In *Gorteria* 3, no. 2, van 1 maart 1966, wordt *Scleranthus polycarpus* L. ons als nieuwe plant van de Nederlandse flora voorgesteld met voornamelijk alleen herbarium-exemplaren als bewijsmateriaal. Bij het lezen van dit artikel ging onze herinnering terug naar een paar planten die we in juli 1965 aantroffen in de omgeving van Bergharen (Land van Maas en Waal). Niet wetend van het bestaan van *S. polycarpus*, hadden we de planten even bekeken en na de conclusie „toch wel *Scleranthus annuus*, alleen erg armetierig” weggegooid.

Op 31 mei 1966 bezochten we het gebied opnieuw en konden vaststellen dat *S. polycarpus* er inderdaad groeide. Niet in enkele, maar in zeer vele exemplaren en over een grote afstand aan de zuidzijde van het Bergharens rivierduingebied groeit de plant tussen zandweg en rijwielpad verspreid over een lengte van wel anderhalve kilometer. De groeiplekken liggen alle in het uurhok 39--47; als we dit uurhok onderverdelen in kilometerhokken, worden dit de nummers 53 en 54.

De standplaats kunnen we definiëren als: schraal, warm, dor, met zuidelijke expositie; de grond zouden we „licht belegen” kunnen noemen. De wegberm lijkt de laatste jaren niet omgewerkt te zijn, wel wordt hij overstoven door in het mulle zand rijdende voertuigen. Als „buren” zijn talrijk *Rumex tenuifolius*, *Aira caryophyllea*

en *Jasione montana*. In de buurt groeit *S. annuus* in de akkers en ook in de wegberm zodra die wat meer ruderaal wordt. Ook enkele exemplaren van *S. perennis* zijn in de omgeving te vinden.

De bloeitijd van *S. polycarpus* schijnt over het algemeen vroeger te vallen dan die van *S. annuus*: op 31 mei waren er exemplaren in bloei en in vrucht; half augustus was er nog wel wat nabloei, verder waren er al massa's kiemplanten te vinden.

Waarschijnlijk zullen er in ons land wel meer vindplaatsen van deze soort bijkomen, maar onze verwachting is, dat het toch een zeldzame plant zal blijken. Aan de diluviale zuidrand van de Veluwe en de Stichtse Heuvels, waar dorre, zonnige plekken als bij Bergharen veel voorkomen, zochten we er totnogtoe vergeefs naar.

Als Nederlandse benaming voor de nieuwe indigeen mogen we hier voorstellen „Kleine hardbloem”, immers het ontbreekt geen van de drie Nederlandse soorten aan „vele vruchten” en *polycarpus* is de kleinste soort, met bloeiende exemplaren die soms slechts twee à drie cm hoog zijn.

Summary

Scleranthus polycarpus L., mentioned in *Gorteria* 3, no. 2, 1966 as new for the Netherlands, was found in large quantities on riverdunes near Bergharen (prov. Gelderland).